

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: milan.tucek@soc.cas.cz

Názory občanů na vybraná opatření v rodinné politice – listopad 2011

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v11-11</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>7. 11. – 14. 11. 2011</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1010</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>ES.3, ES.4, ES.5</i>
Zveřejněno dne:	<i>12. prosince 2011</i>
Zpracovala:	<i>Milan Tuček</i>

V listopadu 2011 byly po roce opět zjišťovány názory veřejnosti na oblast rodinné politiky. Dotazovali jsme se, nakolik se podle občanů vláda stará o sociální situaci rodin s dětmi, jaké jsou jejich názory na různá opatření týkající se těchto rodin, a která z těchto opatření preferují.

V obecné rovině, ve které bylo zjišťováno, jaká péče je věnována rodinám s dětmi ze strany vlády,¹ převládá mínění, že starost v této oblasti je nedostatečná (58 %), významná část obyvatel se domnívá, že je přiměřená (34 %). Že by vláda věnovala zmíněným rodinám příliš mnoho pozornosti, se domnívá skutečné minimum občanů (2 %). Ve srovnání s rokem 2010 podíl lidí hodnotících starostlivost vlády jako nedostatečnou vzrostl o osm procentních

¹ Znění otázky: „Domníváte se, že se vláda stará o sociální situaci rodin s dětmi příliš mnoho, přiměřeně, nedostatečně?“

bodů, což je rozdíl významně přesahující statistickou chybu měření (viz tabulka 1).

Tabulka 1. Jak se vláda stará o sociální situaci rodin s dětmi (v %)

	2/2004	11/2006	11/2007	11/2008	11/2009	11/2010	11/2011
nedostatečně	71	47	57	55	53	50	58
přiměřeně	24	42	34	38	38	41	34
příliš mnoho	2	4	2	2	4	3	2
Neví	3	7	7	5	5	6	6

Rozdíly v názorech na dostatečnost péče vlády o rodiny s dětmi jsou ovlivněny počtem nezaopatřených dětí, o které se dotázaný stará – zatímco při jednom dítěti se podíl odpovědí hodnotících péči jako nedostatečnou příliš neliší od celku dotázaných (58%), tak při dvou dětech je tento podíl 75% a při více dětech 78%. Ještě významnější vliv na hodnocení má životní úroveň domácnosti: Ti, co hodnotí svoji životní úroveň jako velmi dobrou, uvádějí v 58%, že vláda se stará o rodiny s dětmi přiměřeně. Jak klesá životní úroveň, tak i klesá podíl těch, kteří hodnotí péči vlády jako přiměřenou a narůstá podíl těch, kteří uvádějí, že péče vlády je nedostatečná. Mezi těmi, kteří hodnotí svoji životní úroveň jako velmi špatnou, je již jen 12% těch, kteří péči považují za přiměřenou a naopak 76% těch, kteří ji považují za nedostatečnou.

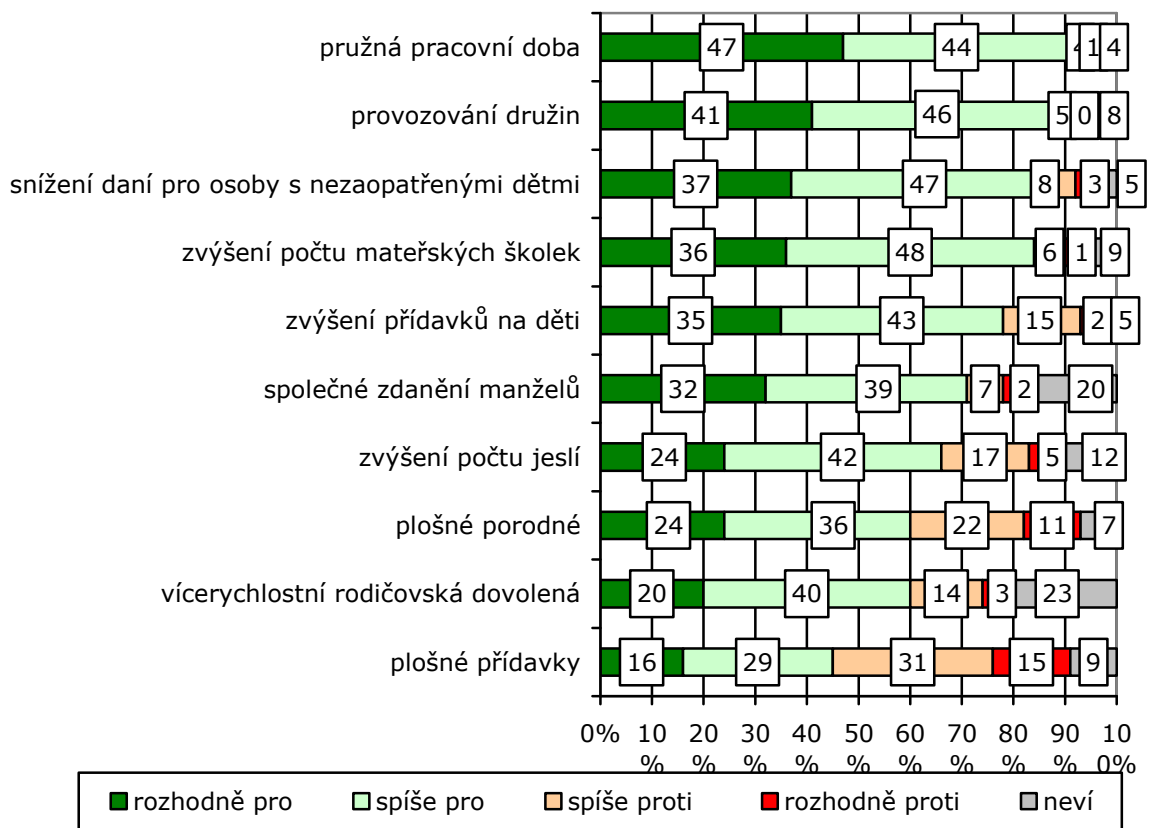
Další otázka se týkala souhlasu s uplatňováním nebo zaváděním vybraných opatření na podporu rodin s dětmi.² Vzhledem k tomu, že respondenti měli vyjádřit názor na každé opatření zvlášť, zaznamenala všechna vysoký podíl souhlasných odpovědí. I tak však lze rozeznat jisté odlišnosti mezi hodnocenými opatřeními (ovšem ještě zřetelnější rozdíl mezi těmito opatřeními dokládají výsledky z následující otázky, kde respondent měl vybrat maximálně tři z nich, které považuje pro naši vládu za prioritní).

Jednoznačně nejvyšší podporu má pružná pracovní doba nebo zkrácené úvazky pro rodiče s malými dětmi (91 %), pro další opatření jako snížení daní pro osoby s nezaopatřenými dětmi, zvýšení počtu mateřských školek, novomanželské půjčky, provozování družiny u každé základní školy, nebo zvýšení přídavků na děti se vyslovilo kolem 85 % obyvatel České republiky. Opatření

² Znění otázky: „Co si myslíte o následujících opatřeních? Jste pro nebo proti, aby byla uplatňována, či zaváděna? a) Snížení daní pro osoby s nezaopatřenými dětmi, b) zvýšení počtu jeslí, c) zvýšení počtu mateřských školek, d) podpora pružné pracovní doby nebo zkrácených úvazků pro rodiče s malými dětmi, e) společné zdanění manželů, f) zvýšení přídavků na děti, g) provozování družiny u každé základní školy, i) „vícerychlostní“ rodičovská dovolená s různými výškami příspěvků podle počtu let strávených na dovolené, j) zavedení plošného přídavku na děti, tedy že přídavek je vyplácen všem, bez ohledu na příjem, k) zavedení vyplácení plošného porodného, tedy že porodné je vyplácené všem bez ohledu na příjem.“ Varianty odpovědí: rozhodně pro, spíše pro, spíše proti, rozhodně proti. Položky j) k) byly dotazovány v roce 2011

jako společné zdanění manželů nebo zvýšení počtu jeslí mají relativně nižší podporu mezi občany (71 %, resp. 66 %), ačkoli podíl lidí vyslovujících souhlas s těmito postupy je stále poměrně vysoký. U zvýšení počtu jeslí je však možné na rozdíl od ostatních položek pozorovat nezanedbatelný podíl nesouhlasných odpovědí (22 %). Rovněž jsou značně zastoupena i vyjádření *nevím* (12 %), což jen dokládá nejistotu v názorech na toto opatření. Podobně je tomu i u společného zdanění manželů, když se k němu nedovede vyjádřit zhruba pětina respondentů. Přestože se společné zdanění manželů v praxi již neuplatňuje, bylo mezi zkoumaná opatření zařazeno vzhledem k povaze otázky, tedy proto, že byly zjišťovány názory i na opatření, která potenciálně mohou být uplatňována nebo zavedena (viz graf 1).

Graf 1. Názory občanů na uplatňování jednotlivých opatření státu v rodinné politice

Ve srovnání s měřením provedeným v minulém roce nedošlo k výraznějším změnám v názorech na vybraná opatření. U všech opakovaně dotazovaných opatření avšak došlo k určitému nárůstu souhlasných odpovědí v rozmezí jednoho až pěti procentních bodů. V případě snížení daní, pružné pracovní doby,

v této dikci poprvé, minulý rok byla výplata přídavků na děti a porodné vázáno na násobky životního minima.

provozování družin a zvýšení přídavků na děti se nepotvrdil pokles významnosti těchto opatření signalizovaný v minulém roce a míra souhlasu se přiblížila hodnotám zjištěným v roce 2008.

Tabulka 2. Souhlas a nesouhlas se zaváděním či uplatňováním opatření v rodinné politice – časové srovnání (v %)

	11/2004		11/2006		11/2008		11/2010		11/2011	
	Pro	Proti	Pro	Proti	Pro	Proti	Pro	Proti	Pro	Proti
Podpora pružné pracovní doby nebo zkrácených úvazků pro rodiče s malými dětmi	92	4	90	4	91	4	87	6	91	5
snížení daní pro osoby s nezaopatřenými dětmi	91	5	87	7	88	10	79	14	84	11
zvýšení počtu mateřských školek	55	26	66	17	84	8	81	10	84	7
provozování družiny u každé základní školy	82	8	78	8	86	9	82	9	87	5
zvýšení přídavků na děti	89	7	76	16	83	14	72	21	78	17
společné zdanění manželů	73	7	73	8	72	11	70	13	71	9
zvýšení počtu jeslí	41	39	48	34	63	25	64	23	66	22

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří spontánní odpovědi *nevím*.

Nově položené otázky zjišťující názor na plošně vyplácené porodné a přídavky na děti sice nevyvolaly takový souhlas veřejnosti jako ostatní opatření, avšak ve srovnání s podmíněným vyplácením těchto na základě násobku životního minima byl reakce veřejnosti především u vyplácení plošného porodného diametrálně odlišná (souhlas 60%, nesouhlas 33%, při omezení na první dítě a na násobek živ. minima souhlas 33%, nesouhlas 58%). U plošných přídavků na děti platí, že veřejné mínění je rozděleno půl na půl, kdežto u adresných příspěvků převažovalo odmítnutí.

Tabulka 3: Názory na podmínky vyplácení porodného a přídavků na děti – srovnání 2010/2011 (v %)

	rozhodně ano	spíše ano	Spíše ne	rozhodně ne	neví
Porodné pouze při prvním dítěti rodinám s příjmy nepřesahujícími 2,4 násobek život. min. (11/2010)	12	21	30	28	9
Zavedení vyplácení plošného porodného, tedy že porodné je vyplácené všem bez ohledu na příjem (11/2011).	24	36	22	11	7
Přídavky na děti pouze rodinám s příjmem menším než 2,4 násobek životního minima (11/2010)	10	28	30	22	10
Zavedení plošného přídavku na děti, tedy že přídavek je vyplácen všem, bez ohledu na příjem (11/2011)	16	29	31	15	8

Aby bylo možné jednotlivá opatření seřadit podle vnímání jejich důležitosti, neposuzovali respondenti pouze každé zvlášť, nýbrž měli z výše uvedených

možností vybrat tři, která by podle nich měly být prioritou vlády.³ Nejčastěji je jmenováno snížení daní pro rodiče nezaopatřených dětí, podpora pružné pracovní doby a zkrácených úvazků a zvýšení přídavků na děti (viz tabulka 4). Ve srovnání s rokem 2009 došlo ale k významnému poklesu v podílech respondentů, kteří je uvedli jako prioritní ve prospěch jednak nově dotazovaných opatření, jednak ve prospěch všech zařízení pečujících o děti.

Tabulka 4. Opatření, která by měla být prioritou vlády (v %)

	11/2007	11/2008	11/2009	11/2011
snížení daní pro osoby s nezaopatřenými dětmi	60	56	60	54
podpora pružné pracovní doby nebo zkrácených úvazků pro rodiče s malými dětmi	50	47	50	44
zvýšení přídavků na děti	43	49	49	39
novomanželské půjčky	47	41	39	X
Společné zdanění manželů	30	27	30	31
zvýšení počtu mateřských školek	19	28	27	34
provozování družiny u každé základní školy	14	15	13	18
zvýšení počtu jeslí	9	12	10	16
„vícerychlostní“ dovolená				11
plošné přídavky na děti				14
plošné porodné				17
Žádné	1	1	1	1
Neví	5	4	4	4
bez odpovědi	22	20	17	17
Celkem	300	300	300	300

Pozn.: Vzhledem k tomu, že každý respondent mohl uvést až tři položky, činí součet všech možných odpovědí 300 %.

Položili jsme si otázku, zda se nějak názorově liší lidé, kteří jsou ve věku, kdy by mohli (měli) založit rodinu od těch, kteří již rodinu mají (věk 20-39 let). Ukázalo se, ti první hodnotí péči vlády o rodiny s dětmi z 35% jako přiměřenou (neliší se tak od celku populace). Kladou vcelku menší důraz na jednotlivá opatření, ale pokud mají vybrat ta, která považují za prioritní, tak se od těch, kteří mají děti podstatě neliší.

³ Znění otázky: „Pokud byste měl vybrat z nabízených opatření ta, jež by měla být nejvyšší prioritou vlády, která by to byla? Vyjmenujte maximálně tři.“